

OSNOVE ZA TVORBO IN UDEJANJANJE NOVEGA DRUŽBENEGA NAZORA

1. UVOD Z IZVLEČKOM

(Raz)umevanje okolja in razmer, v katerem človek oz. neka družbena skupina (družbeni subjekt) živi, je zanj zelo pomembno. Pri tem lahko to (raz)umevanje družbeni subjekt **prevzame** od drugega subjekta(-ov) (in vanj naknadno vgradi svoj manjši ali večji prispevek), lahko pa ga **zgradi** (v pomembni meri) **sam**. Pravkar omenjeno je z vidika možnosti za uresničevanje **eksistenčnih interesov** družbenega subjekta zelo pomembno, saj je način (raz)umevanja okolja in življenjskih razmer običajno zelo prepleten s subjektivimi motivi, interesi, cilji in nameni.

Vzpostavitev nove vrste oz. načina (raz)umevanja naravnega in družbenega okolja (v širšem, tj. vesoljskem smislu je družbeno okolje sicer del naravnega) je naloga, za katero je značilna zahtevnost in hkrati samosvojost ter velika ambicioznost družbenega subjekta, ki se te naloge loti. V tem prispevku je zato podan le **očrt za tvorbo novega načina (raz)umevanja družbe** (takšnega, ki vključuje tudi 'videnje' njene prihodnje ureditve oz. 'ustroja'). Pri tem so vsi poglobljeni vidiki tega očrta opredeljeni posplošeno, za vsebinski vidik pa so podane tudi bolj določne **teze**, nanašajoče se na prav **razviden način (raz)umevanja družbe**. K temu so dodane še **osnove za organizirano udejanjanje** (kateregakoli) načina (raz)umevanja družbe, tj. uresničevanja njegovih zastavitev v družbeni praksi.

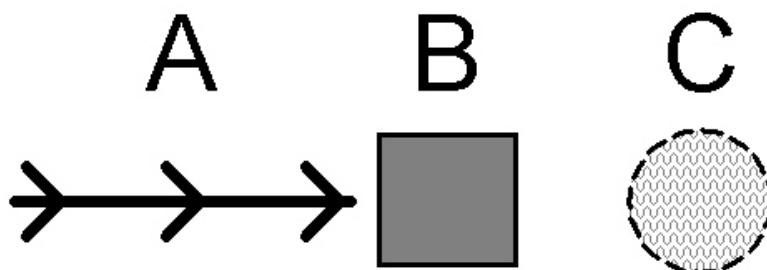
Vaš komentar oziroma pripombe na ta prispevek bodo avtorju dobrodošle!

2. SPLOŠNO O TVORBI IN UDEJANJANJU NOVEGA DRUŽBENEGA NAZORA

2.1. KAJ?

Nek način (raz)umevanja oz. pojmovanja družbe je lahko bolj ali manj sistematiziran, urejen, povezan v bolj ali manj smiselno (predstavno, miselno) celoto. V tem prispevku je ta celota poimenovana »**družbeni nazor**« (kratko **DN**). Sopomenke tej besedni zvezi so lahko poleg besedne zveze »splošno (raz)umevanje (ali pojmovanje) družbe« tudi »splošen pogled na družbo«, »koncept(ualizacija) družbe«, »družbena zasnova« ipd.

Osnovni vsebinski sklopi DN so ponazorjeni v spodnji shemi.

A – poznavanje in način (raz)umevanja (pojmovanja) **preteklega** razvoja človeške družbe in minulih sprememb v njej;

B – način (raz)umevanja (**sodobnega**, 'današnjega') stanja družbenih odnosov, značilnosti in problemov (neke konkretne globalne) družbe - in v tem okviru predvsem družbenega položaja, značilnosti, problemov in interesov tistega družbenega subjekta, ki je nosilec oz. zagovornik dotičnega DN;

C – vizija (predstava) **prihodnjih** družbenih odnosov in značilnosti družbe, prihodnjega družbenega razvoja in sprememb v družbi - in v tem okviru predvsem prihodnjega družbenega položaja in vloge nosilca(-ev) dotičnega DN.

V zvezi z zgornjo shemo je treba poudariti, da je vsebinska opredeljenost nekega konkretnega DN (tudi in zlasti temeljna opredeljenost njenih osnovnih sklopov) v prvi vrsti odvisna od interesov in družbenih ciljev tistih družbenih subjektov, ki so nosilci dotičnega DN.

Ko govorimo o tvorbi vsebinsko »**novega družbenega nazora**« (kratko: **NDN**), se je treba zavedati, da ga s to besedno zvezo še ne poimenujemo dovolj določno, tj. vsebinsko dovolj razpoznavno. Novih družbenih nazorov je namreč (lahko) več, poleg tega bodo zagotovo nastajali tudi v prihodnje (takrat bodo današnji 'novi' nazori seveda že 'stari'). Določnejšega poimenovanja nekega NDN ni mogoče opredeliti vse dotlej, dokler ni ta vsebinsko dovolj razvidno izoblikovan.

V zvezi z vsebinsko '(ne)**novostjo**' nekega novoformiranega DN velja opozoriti, da je ta v osnovi **odvisna** najmanj **od**:

- dejansko že izvršenih (pomembnih, korenitih) sprememb v neki družbi;
- novosti 'družbeno interpretativnega naboja' oz. načina videnja družbe, ki ga nek NDN vpeljuje, in od 'količne' vsebin in vrste pojmovanj, ki jih NDN povzema iz obstoječih oz. že znanih DN-ov;
- morebitne 'zastarelosti' obstoječih (uveljavljenih, prevladujočih) DN-ov, tj. od tega, da ti DN-i oz. vanje vključene družbene interpretacije ne zaobsegajo medtem-že-spremenjenih (tj. vsebinsko novih) razmer(-ij) v neki družbi.

2.2. KJE IN KDAJ?

Vsak DN je v tesni spregi z neko konkretno, **zgodovinsko in geografsko določeno** (globalno, zaključeno) **družbo**. Zato je pri tvorbi oz. formuliranju NDN pomembno izhodišče to, na geografsko-zgodovinsko gledano katero globalno družbo se NDN nanaša. Spričo heterogenosti celotne 'človeške družbe' oz. vseh globalnih družb na Zemlji ni možno tvoriti NDN, ki bi bil primeren za vse sodobne oz. današnje globalne družbe (vsaj ne brez njegovih variacij oz. prilagoditev tej ali oni družbi).

Vidik 'kje in kdaj' se v okviru NDN pogosto izraža posredno, tj. skozi vsebine, ki neposredno oz. 'na prvi pogled' niso časovno/zgodovinsko in/ali geografsko obeležene. Kontekst npr. nekega zgodovinskega imperija, religijsko obeležene družbene formacije ali neke nacionalne države, ki 'uokvirja' nek DN, v svoj 'prvi plan' običajno ne prinaša lastne zgodovinske in geografske pogojenosti/določenosti, pač pa druge attribute (v naštetih primerih imperatorske elite, religijo in politično organiziran narod). Vendar NDN, če naj bo količkaj konsekventen, ne more oz. ne sme temeljiti le na '**nadčasovni**' in '**izvengeografski**' **interpretaciji** neke družbene strukture (formacije, sestave), razmerij med člani te strukture in njihove (posamične in skupne) razvojne dinamike. Prav nasprotno: v svoj pojasnjevalni ris mora vključiti tako geografsko vpetost in zamejenost obravnavane (globalne) družbe kot tudi njeno zgodovinsko obeleženo (razvojno, spreminjevalno) določenost - torej to, da današnje

stanje obravnavane globalne družbe izhaja iz njenih preteklih stanj in da bo prihodnje 'stanje' te družbe, kakor ga predvideva NDN, tako ali drugače pogojeno s predhodnimi.

2.3. ZAKAJ?

Individualni ali skupinski družbeni subjekt si s 'svojim' DN zagotavlja možnost lastne '**orientacije**' v družbi, tj. smiselnega (raz)umevanja družbenega okolja in svojega osmišljenega delovanja v njem. S tem je tesno povezana zmožnost subjektovega reguliranja lastne (današnje in prihodnje) življenjske prakse. V širšem smislu lahko rečemo, da je namen DN **obvladovanje današnjih eksistenčnih pogojev** nekega družbenega subjekta ali kar celotne družbe (tj. tudi ostalih oz. vseh družbenih subjektov), hkrati pa tudi obvladovanje ali **reguliranje prihodnosti** (tj. dolgoročnih pogojev za življenje, obstoj, bivanje) družbenega subjekta ali celotne družbe.

Potreba po NDN nastopi, ko nek družbeni subjekt, tj. potencialni tvorec/nosilec NDN, ugotovi, da **obstoječi DN-i** (zanj) **niso ustrezni**. Možno je sicer, da nek drug družbeni subjekt oz. 'tržišče idej oz. ideologij' že premore tak NDN, ki bi prvemu družbenemu subjektu ustrezal, pa ta zanj preprosto (še) ne ve. Možno je tudi, da je tak potencialno primeren NDN premalo promoviran ali pa zatiran, preveč zapleten, nejasen, nezadostno (politično) operacionaliziran ipd. A spričo te možnosti si ne gre beliti glav in velja kljub temu pristopiti k tvorbi NDN – manjši potoki, ki gredo v isto smer, se bodo prej ali slej že združili v večjo in močnejšo reko.

Zgoraj omenjena 'neustreznost' obstoječih DN-ov je seveda stvar ocene takšnih in drugačnih družbenih subjektov. V splošnem bi lahko rekli, da **je nek DN neustrezen, kadar** se način družbene formiranosti, ki iz njega izhaja (ali bi izšel), kaže kot:

- preveč konflikten, tj. družbeno-strukturno dolgoročno 'majav', neobstojen;
- ne zagotavljajoč dobrih eksistenčnih pogojev pomembnemu delu družbenih subjektov.

Ne bo odveč, če se vprašamo, kakšne so splošne značilnosti (globalnih) družb, v katerih je **potreba** (nekega družbenega subjekta) **po NDN** večja oz. se pojavi prej kot v drugih (globalnih) družbah. Ena od takšnih značilnosti je zagotovo večja razvojna dinamika in posledično hitrejša (strukturna) spremenljivost neke družbe. Dodatna značilnost je to, da so v tej družbi (pre)vladajoči DN(-i) neustrezni glede na že spremenjene družbene razmere v njej. In še dodatna značilnost: v neki družbi so družbeni subjekti medsebojno v (izrazito) neenakopravnem oz. neenakem položaju, k čemur prispevajo tudi in predvsem DN(-i) vladajočih družbenih subjektov s tem, ko 'cementirajo' to neenakost; zato ti DN-i podrejenim družbenim subjektom ne ustrezajo in si hočejo izoblikovati svoje NDN, sebi (in variantno tudi drugim subjektom) ustrenejše.

2.4. KDO?

V zvezi z družbenimi subjekti, ki 'stojijo za' NDN, je treba ločiti med **tvorci, nosilci in podporniki** NDN.

Nek družbeno pomemben NDN je zmeraj rezultat povezanih družbenih izkušenj in ustvarjalnosti večjega števila ljudi oz. družbenih subjektov – še zdaleč ni delo peščice ljudi ali celo enega samega človeka. Pri tem se omenjena ustvarjalnost pogosto naslanja na preteklo ustvarjalnost raznolikih (zgodovinskih) družbenih subjektov. Sam zapis oz. formulacija NDN je sicer lahko delo ozkega kroga ljudi, tj. **'operativnih**

tvorcev oz. piscev' nekega NDN. Vendar je nujno, da ti premorejo dovolj široko (enciklopedično) znanje, poznavanje preteklih (globalnih) družb in konkretne sodobne, ki jo NDN zadeva, ustrezna družbeno-premišljevalska in družbeno-organizacijska znanja ter izkušnje in naposled ustrezno mero mišljenjske sposobnosti (tj. miselnih in metodoloških veščin, logičnih in povezovalnih spretnosti, ustvarjalnosti...). Nemara najpomembnejša odlika 'operativnih piscev' nekega NDN pa je njihovo etično/vrednostno in interesno pogojeno prepričanje o neustreznosti ostalih (njim znanih) DN in hkrati dovolj velika mera motiviranosti za formuliranje in sistematično ureditev NDN. Med 'operativnimi pisci' NDN seveda mora obstajati komunikacija oz. povezava (vsaj posredna, preko knjig, občil ipd.). Na čim višji stopnji organiziranosti ta povezava je, tem hitreje in učinkoviteje bo NDN formuliran.

Ožja skupina piscev (zapisovalcev) nekega NDN običajno poda (le) njegov očrt, zasnovo, temeljne poteze, v nadaljevanju (lahko skozi leta dolgo) pa to dodela in podrobneje razdela širši krog ljudi. Vendar to ni edini in najpomembnejši predpogoj, da bo tak NDN postal družbeno pomemben in razširjen. Bolj pomembno je, da nek NDN na vsebinsko ustrezen, komunikacijsko učinkovit in družbeno mobilizirajoč način odraža in pojasnjuje (temeljne) značilnosti, probleme, potrebe, možnosti in uresničljivo vizijo razvoja neke konkretne družbe (in s tem njenih ključnih družbenih subjektov). Prav to pa je tisti 'most' ali zveza, na kateri temelji konstruktivna **interakcija med** nekim (zapisanim) **NDN in družbenim subjektom** oz. subjekti, ki so njegova pglavitna 'socialna podlaga' oz. **nosilec**; ki se torej v njem prepoznajo, se z njim identificirajo, ga uvidijo kot svojega in so ga pripravljeni dopolnjevati, dograjevati, operacionalizirati ter končno tudi udejaniti v novi 'obliki' ustrojenosti družbe, v vsebinsko novih družbenih odnosih (tj. takšnih, ki jih predvideva NDN).

Kateri družbeni subjekti se bodo v nekem NDN hipotetično najprej in v največji imeri prepoznali? V prvi vrsti tisti, ki jim obstoječi oz. prevladujoči DN-i ne ustrezajo, tj. jim ne zagotavljajo ugodnih življenjskih razmer ali ugodne eksistenčne perspektive, jim ne nudijo (dovolj velikih) razvojnih možnosti, jih pomagajo držati v podrejenem položaju glede na druge družbene subjekte ipd.

Ob prej omenjenih družbenih subjektih, ki neko NDN 'vzamejo za svojo' oz. so njeni nosilci (ter obenem zagovorniki, promoterji...), je treba opozoriti še na tiste družbene subjekte, ki so v večji ali manjši meri (pasivni) **podporniki NDN**. To podporništvo izhaja iz njihovega spoznanja, da se strinjajo oz. istovetijo le z delom vsebine NDN. Od tod izhaja, da je z vidika (ne)širine družbene podpore NDN-u pomembno, katere družbene subjekte NDN 'nagovarja' in predvsem kako zastavlja njihov (prihodnji) družbeni položaj ter vlogo.

2.5. KAKO TVORITI?

K navedbam v zgornji točki 2.1., ki shematično opredeljujejo osnovne vsebinske sklope (katerega koli) DN, je potrebno navesti še dodatne metodološke iztočnice za tvorbo NDN.

'Spoprijem' s tematiko(-kami), ki se navsezadnje uobliči v NDN, lahko strukturiramo na naslednji način:

(I) **človek**: pojmovanje človeka kot posameznika in kot družbenega ter naravnega (biološkega) bitja;

(II) **družba**: (1) način strukturiranja družbe glede na njene sestavne dele oz. člene, tj. pojmovanje pglavitnih skupinskih družbenih subjektov in njihove skupne sestave/strukture; (2) način pojasnjevanja obstoja, razvoja in spreminjanja družbe (družbene reprodukcije), tj. interpretacija prepleta pglavitnih družbenih procesov, v

katerih sodelujejo prej omenjeni družbeni subjekti; (3) način pojasnjevanja vloge in pomena posameznih skupinskih družbenih subjektov v družbeni reprodukciji in njihovih medsebojnih odnosov;

(III) **naravno okolje**: pojmovanje odnosa med človekom (kot posameznikom) in njegovim ožjim ter širšim naravnim okoljem in pojmovanje odnosa med družbo in tem okoljem (pomembna okoliščina tega pojmovanja so (zgodovinsko) dosežene zmožnosti za razumevanje in obvladovanje naravnega okolja);

(IV) **zgodovina**: pojmovanje prej navedenih tem (I), (II) in (III) za posamezne 'faze' zgodovinskega razvoja in spreminjanja človeka ter družbe;

(V) **prihodnja družba**: način zastavitve tem (I), (II) in (III), kakor naj bi se udejanil v družbeni praksi v bližnji in daljni prihodnosti.

2.6. KAKO UDEJANJATI?

Vprašanje o načinu uresničevanja vsebin (zastavkov, načel, vrednot itd.) nekega NDN se nanaša predvsem na naslednje teme:

(a) kakšna naj bo **organiziranost** nosilca oz. nosilcev NDN? (seveda z vidika njihovega ukvarjanja z uresničevanjem NDN);

(b) kakšna naj bo **strategija**, tj. generalni način udejanjanja NDN? (strategija tvorcev, strategija(-e) nosilca(-ev) in strategije podpornikov NDN);

(c) kakšne naj bodo konkretne, operativne **aktivnosti** sodelujočih subjektov v okviru prej omenjene strategije? (program(-i) delovanja, operativno organizacijsko delo, informiranje, promoviranje, akcije...);

(č) kakšne so oz. bodo strategije in aktivnosti nosilcev drugih (konkurenčnih) DN, zlasti tistih, ki so **nasprotne** dotični NDN?

k (a) Nosilec NDN mora biti z vidika cilja uresničitve 'lastnega' NDN **organiziran tako, da** sam institucionalizirano **razpolaga** z naslednjimi tremi osnovnimi družbenimi vzvodi:

- z družbeno analitičnimi veščinami oz. **znanjem** (potrebni ne le za stalno dodelovanje in promoviranje 'svojega' NDN, pač pa tudi za ustvarjalno odzivanje na delovanje nosilcev drugih DN in na spreminjajoče se družbene razmere; za zagotavljanje in 'osveževanje' omenjenega znanja so potrebni ustrezni kadri, ki glede na kriterije rednosti in plačanosti svojega dela delujejo neprofesionalno, polprofesionalno ali profesionalno);

- z družbeno instrumentalnimi zmožnostmi oz. stvarno družbeno **močjo** (ki si jo nosilec NDN zagotovi in ohranja na različne načine: preko lastnih organizacij na področjih politike, znanosti, izobraževanja, občil, gospodarstva, financ, kulture, športa, pristočasnih dejavnosti..., v izjemnih primerih (vojaška okupiranost, lakota...) po potrebi tudi na področju družbene represije);

- z družbeno spreminjevalnim oz. političnim hotenjem, **voljo** (ki jo lahko v osnovi zagotavlja le nosilec NDN, tj. tisti družbeni subjekt(-i), ki se z dotičnim NDN istoveti(-jo) in ga hoče(-jo) udejaniti; spricho tega je odločilnega pomena, da bolj organizirani, tj. (pol)profesionalno delujoči subjekti v okviru nosilca NDN, ki so zadržani za 'znanje' in 'moč', ne izgubijo 'stika z bazo', predvsem z njenimi resničnimi (spreminjajočimi se) hotenji oz. voljo.

k (b) Glede **strategije** udejanjanja NDN iz prejšnjih navedb posredno izhaja, da se naj nosilec nekega NDN, če hoče biti pri udejanjanju le-tega uspešen, trudi h krepitvi svojega znanja, moči in volje. V ta namen koristijo v prvi vrsti izvirnost (inovativnost,

novi prijemi) in (koalicijsko, dogovorno) sodelovanje z raznolikimi družbenimi subjekti oz. institucijami. Omenjeno je še zlasti pomembno za tiste nosilce NDN, ki so (zgodovinsko) v začetnih fazah uveljavljanja svojega(-ih) NDN in/ali razpolagajo z majhno mero družbene moči. Izbrana strategija udejanja NDN je odvisna tudi od spreminjajočih se razmer v družbi – v kritičnih družbenih razmerah (vojna, socialni nemiri, lakota, pomanjkanje, velike nesreče...) je lahko seveda drugačna kot v razmerah socialnega miru in relativnega družbenega blagostanja.

k (c) Konkretno aktivnosti nosilca NDN, zlasti njenega organizacijsko bolj profiliranega dela(-ov), se v osnovi nanašajo na naslednje:

- priprava osnovnih idejnih/ideoloških, političnih in organizacijskih dokumentov (manifesti, deklaracije, temeljni programi, statuti, pravilniki ipd.);
- zagotovitev kadrovskih, finančnih, tehničnih, prostorskih, komunikacijskih in drugih materialnih osnov za operativno organizacijsko delovanje;
- stalne (redne) ali občasne (projektno zastavljene) aktivnosti na različnih družbenih področjih (politika, pravni sistem, gospodarstvo, socialne dejavnosti, družbeno komuniciranje, mednarodne aktivnosti, civilna družba, kultura, šport...);
- priprava raznolikih informativnih, promocijskih ipd. sporočilnih gradiv oz. izdelkov (simboli, izjave, pozivi, manifestacije, oddaje, zloženke, plakati, stripi...);

k (č) Odzivanje nosilca(-ev) NDN na strategije in aktivnosti nosilcev **drugih DN** (zlasti nasprotnih oz. nepartnerskih) je v prvi vrsti odvisno od prav teh strategij in aktivnosti. Vendar pa je – izhajajoč iz številnih zgodovinskih primerov oz. izkušenj – možno vnaprej ('na zalogo' oz. 'za vsak primer') izoblikovati različne modele odzivanja in zanje pripraviti že tudi potrebne konkretne organizacijske vzvode.

3. TEZE ZA PRIPRAVO NOVEGA DRUŽBENEGA NAZORA »SI-XXI«

V tem zaključnem poglavju prispevka so podane podrobneje razdelane teze za NDN, ki je delovno poimenovan s kratico **SI-XXI**. Bolj ustreznega poimenovanja za dotični NDN še ni mogoče opredeliti, ker še ni dovolj razdelan. Izbrana kratica SI-XXI pomeni le to, da se zadevni NDN nanaša na slovensko družbo (pogojno tudi na Sloveniji sorodno družbeno strukturirane oz. razvite države/družbe) v XXI. stoletju.

3.1. IZHODIŠČA SI-XXI

SI-XXI je usmerjen:

- (z vidika vrste razmerja med 'členi družbe') v medsebojno **pravičnost** in **enakopravnost** družbenih subjektov oz. 'členov družbe' (tj. posameznikov, organizacij, družbenih skupnosti, družbenih skupin, globalnih družb, držav, kultur...); pravičnost in enakopravnost sta osnova za njihovo vzajemno oz. **enakostno svobodnost**;
- (z vidika dejavnostne usmerjenosti ljudi in družbe) v **umnost** (razumevanje), **ustvarjalnost** in **razvoj** ljudi kot posameznikov, njihovih združb in celotne družbe; obenem čim manjša usmerjenost k uničevanju in samouničevanju;
- (z vidika delitve in menjave ustvarjenega) v **družbeno blagostanje**, tj. v ugodnost življenjskih možnosti in razmer za vse pripadnike družbe (na vseh ključnih človekovih oz. družbenih področjih: družbeno upravljanje, stanovanjsko bivanje, (so)delovanje v okviru družbene delitve dela, izobraževanje, fizična mobilnost, kultura, družbeno

komuniciranje in informiranje, druženje, rekreacija, interesne oz. prostočasne dejavnosti...);

- (z vidika odnosa do narave in (fizičnega) okolja) v **sonaravnost** oz. **obstojno sožitje** med človekom in družbo na eni ter (ostalo) naravo ter (fizičnim) okoljem na drugi strani; ohranjanje in razvoj družbeno-kulturne in biotske MNOGOVRSTNOSTI.

SI-XXI izhaja iz vizije takšne družbene ureditve, ki bo ustrezala uravnoveženemu **prepletu individualnih, skupnostnih in občih potreb človeka**. Uresničevanje teh potreb bo v takšni družbeni ureditvi **omogočeno vsem ljudem** in ne le ožjim krogom oz. izbranim družbenim subjektom.

SI-XXI izhaja iz vizije zagotavljanja kakovostne, dolgoročno obstojne, razvojno perspektivne in strukturno čim manj konfliktno **eksistence celotne družbe**. V ta namen je SI-XXI usmerjena tudi k nevzpodbujanju družbo-, človeka-, okolje- in naravo-razdiralnih družbenih subjektov oz. h krnitvi eksistenčnih pogojev zanje.

SI-XXI izhaja iz vizije **družbe dogovarjanja**, ki mu je podlaga celostno in dodelano **(raz)umevanja človeka, družbe in narave**.

SI-XXI je usmerjen k takšni organiziranosti družbe, v kateri (1) imajo **skupni interesi** ljudi, ki se nanašajo na družbeno-skupnostne in družbeno-obče (javne) zadeve, **načeloma prednost** pred interesi posameznika, in v kateri hkrati velja, (2) da imajo vsi ljudje z vidika uresničevanja svojih osnovnih potreb **enake izhodiščne življenjske možnosti** oz. priložnosti.

SI-XXI **ne izključuje** ali zavrača nobenih idej, ki prispevajo k družbeni blaginji in integriteti družbe oz. so za človeka-skupnost-širšo družbo koristne in konstruktivne.

3.2. DODATNI ELEMENTI VSEBINSKEGA OGRODJA SI-XXI

Nekatera od zgoraj navedenih izhodišč so v nadaljevanju dodatno razdelana, hkrati pa je dodanih še nekaj (drugih) ciljev, načel in vrednot, ki skupaj z izhodišči predstavljajo vsebinsko ogrodje SI-XXI.

- čim višja stopnja **družbene kohezije** (tj. povezanosti, integriteti, strnjivosti) in takšna ustrojenost družbe, v kateri bo čim manj družbeno razdiralnih oz. konfliktnih strukturnih nastavkov; omenjena kohezija temelji v prvi vrsti na čim višji stopnji **enakosti osnovnih eksistenčnih možnosti** (priložnosti) **za vse ljudi** in na dejanski (tj. družbeno-praktični, v vsakodnevni življenjski praksi potrjujoči se) pravni **enakopravnosti ljudi**;

- dejanska (ne navidezna oz. zlagana) in hkrati vzajemna, 'neplenilska' (tj. nenapadalna, druge ogrožajoča) **enakostna svobodnost** posameznika in skupinskih družbenih subjektov;

- takšna družbena struktura, ki **ni piramidalno-gospodarska** (= družbena vrhuška ima v svojih rokah skoncentrirano ogromno družbene moči, pristojnosti, premoženja...) in hkrati **ni instrumentalno atomizirano-individualistična** (= ljudje

kot lahko vodljive, malo-vedne, manipulirane, medsebojno nepovezane oz. načrtno ločene 'lutke na vrvi');

- **ravnovesje med** tremi osnovnimi platmi človeške eksistence: med **individualistično** (zasebniško, osebno, posameznikovo...), **kolektivistično** (skupinsko, skupnostno...) in **občo societarno** (splošno družbeno, javno, občečloveško...);

- **miroljubno sobivanje** ljudi, narodov, etničnih skupin, religioznih in drugih družbeno- in svetovnonazorskih skupin..., tj. njihova neekspanzivnost, neagresivnost, neimperialističnost na vseh pomembnih področjih družbene aktivnosti (ekonomskem, političnem, vojaškem, demografskem...); **dogovorno reševanje nasprotnih interesov** prej omenjenih skupin na podlagi predhodno skupno dogovorjenih načel in vrednot;

- (konstruktivna, pozitivno naravnana, razvojno usmerjena) **ustvarjalnost** posameznika, družbenih skupin in družbe kot celote; skupna ustvarjalnost naj proizvede **dovolj dobrin/izdelkov** oz. življenskih predpogojev/možnosti za vse ljudi oz. za celotno družbo, obenem pa naj ne proizvaja celostno razvitemu, individualno in družbeno samouresničenemu človeku nepotrebnih dobrin/izdelkov;

- zagotavljanje dobrih družbenih predpogojev za **konstruktivno in ustvarjalno samouresničevanje** vsakega posameznika, (družbo-tvornih, konstruktivnih, nerazdiralnih) družbenih skupin, globalnih družb in človeštva kot celote;

- aktivna **skrb za sočloveka in** vse sestavine njegovega **družbenega in naravnega okolja**; omenjena skrb vključuje **čim bolj pravično delitev in menjavo proizvedenih dobrin/izdelkov/življenskih predpogojev** (kar naj bo zagotovljeno z vzvodi, kakršen je npr. univerzalni temeljni oz. državljanski dohodek);

- tak način posameznikove, družbeno-skupinske, globalno družbene in splošne človeške reprodukcije, ki bo **upošteval naravne in (fizično) okoljske omejitve**, tj. bo ustrezno sonaraven in (fizično) okoljsko 'uokvirjen';

- **kulturna razvitost**, jezikovna pluralnost in dejanska **enakopravnost jezikov in** (narodnih, etničnih...) **kultur** – v Sloveniji strukturirana tako, da je dominantna tukajšnje 'kulturno-jezikovne mreže' razvidno **slovenska**;

- skrb za **razvoj slovenskih kultur**, v povezavi s tem tudi razvoj slovanskih in drugih evropskih ter evrazijskih kultur.

Napisano v Mariboru, avgusta (velikega srpnja) 2009, prvič objavljeno v reviji Ustroj istega leta.